

Погорєлова Т.В.

к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет (Україна)

Маспанова Д.С.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО

Одеський національний економічний університет (Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У ході ведення бізнесу підприємства використовують різноманітні ресурси, які створюють їхній ресурсний потенціал. Для забезпечення успішної роботи та прогресу в конкурентному середовищі, ці підприємства повинні оцінювати, наскільки ефективно вони використовують свої ресурси. Ця оцінка допомагає виявити слабкі місця та проблеми, які можуть призвести до небажаних результатів, і дозволяє розробити управлінські стратегії для їх вирішення та підвищення загальної ефективності бізнесу. Сучасні підходи до оцінки роботи підприємств включають широкий діапазон методик економічного аналізу, які допомагають оцінити ресурсний потенціал, вивчити фактори, що впливають на ефективність, та визначити шляхи оптимізації бізнес-процесів. Одним з ключових методів є кластерний аналіз, який дозволяє групувати елементи ресурсного потенціалу за певними критеріями для досягнення поставлених бізнес-цілей.

Кластерний аналіз – це метод багатовимірної статистики, яка включає збір інформації про обрані об'єкти та їх подальше групування у схожі категорії на основі їх характеристик. Основні цілі кластерного аналізу полягають у створенні систематизації або класифікації об'єктів дослідження, визначенні структур групування, розробці гіпотез на основі аналізу даних та перевірці цих гіпотез для підтвердження виявлених типів чи груп у досліджуваних даних. Тобто цей метод дозволяє створювати кластери, або схожі групи, об'єктів. [1, с. 463].

Основна концепція кластеризації полягає у координованій взаємодії різних суб'єктів з унікальними функціональними ролями, які об'єднуються для досягнення спільної мети, що підсилює загальну продуктивність. Цей процес включає оцінку виробничо-економічного та трудового потенціалу, аналіз економічного прогресу та конкурентних переваг, а угоди з стейкхолдерами та розробка стратегічних напрямків дозволяють кластеру ефективно функціонувати, впроваджувати інновації, залучати інвестиції, оптимізувати виробничі процеси. При дослідженні ефективності діяльності підприємств застосування кластерного аналізу можливе на макроекономічному рівні та на мікроекономічному рівні [4].

Управління на основі кластерної структури не лише приносить безпосередній економічний ефект у фінансовому виразі, але й сприяє стратегічному розвитку, інноваційній синергії та іншим позитивним змінам, які впливають на стан підприємств, що розвиваються. Це досягається через: 1) створення єдиної візії стратегії та цілей серед співробітників; 2) відкриття нових можливостей на ринку завдяки аналізу конкурентного середовища; 3) стандартизацію процесів збору та обробки даних для звітності; 4)

мінімізацію ризиків у інноваційних проектах шляхом вибору надійних стратегічних партнерів та оцінки загального потенціалу кластера; 5) підвищення мотивації персоналу через чітке визначення організаційних та особистих цілей; 6) покращення точності прогнозування; 7) значне зниження фінансових і кредитних ризиків [2].

Кластери сприяють створенню продуктивного спілкування між різними галузями промисловості, їхніми постачальниками, освітніми та державними організаціями, що є ключем до їх тривалого успіху. Вчені вважають, що розвиток кластерів та застосування кластерної моделі у промисловості може відновити взаємну довіру між державою та приватним сектором, а також об'єднати окремі компанії в єдину підприємницьку мережу [4].

В усьому світі при впровадженні кластерних ініціатив наголошується на збалансованому фінансуванні для мінімізації ризиків та активізації підприємницької діяльності. Зазвичай, фінансування розподіляється таким чином: 30% надає держава, 30% - місцева влада через регіональні програми підтримки та муніципальні облігації, 30% - бізнес та приватні організації за рахунок банківських кредитів, власних інвестицій, лізингу та спеціальних фондів, і 10% - залучаються від іноземних інвесторів [3].

Використання кластерної моделі управління сприяє покращенню ключових економічних індикаторів, таких як рентабельність та прибутковість, завдяки вибору інноваційних проектів, які відповідають потребам ринку та сприяють довгостроковому розвитку кластера. Це також веде до зміцнення фінансової стабільності компаній у кластері через розумне планування інноваційних заходів та їх адаптацію до поточних економічних умов. Отже, кластерне управління виступає як ефективний механізм для розвитку інноваційного потенціалу та підвищення інноваційної активності підприємств.

Список використаних джерел

1. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 639 с.
2. Вітковський Ю.П. Єршова О. Оцінка ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств об'єднаних в кластер. *Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка*. URL: <https://core.ac.uk/download/373103531.pdf>
3. 10 відповідей на питання про кластери та їх роль у відновленні економіки - Український кластерний альянс. *Український кластерний Альянс*. URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/10-vidpovidey-na-pytannya-pro-klastery/>.
4. Безус А. М., Сичова Н. В., Шафранова К. В. Кластери як інноваційна стратегія вітчизняних підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7110>